

Geografie:

jediná? rozdělená? jednotná? množná?
síťová?

moc a odpor , proudy a stroje?

Alois Hynek
MU&TUL

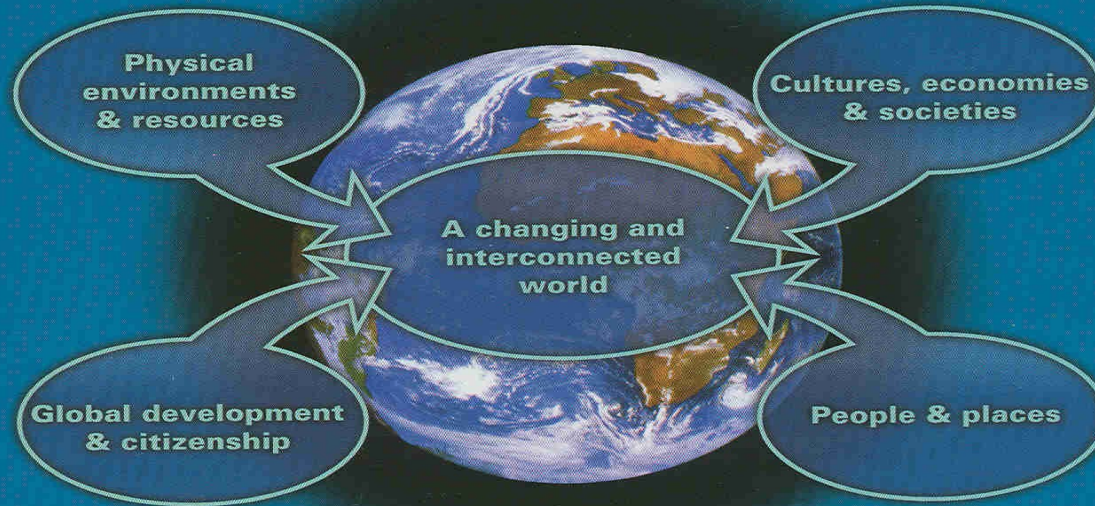
Začněme otázkou:

Má geografie nějaké ústředí?

- Kde je?
- Je tam někdo?
- Co tam je?

The study of Geography

provides awareness, knowledge and understanding of

With development of intellectual, practical and social skills

Numeracy & Literacy

Communication

Computer literacy

Graphicacy & Fieldwork

Logical reasoning

Team work

Investigation & research

Problem posing and solving

Why is
Geography
popular?

Because it
is relevant,
stimulating
and interesting

Jediná:

- Často ji zastupují často jednotlivci či týmy, univerzitní pracoviště
- Většinou se opírají o díla našich významných geografů (Vitásek, Korčák....)
- Projevuje se i přijetí zvolené zahraničních geografie
- Často ji prosazují proti jiným jediným/jednotným nebo množným/pluralitním
- Nedominuje ani v geografickém vzdělávání – ZŠ, SŠ

Rozdělení:

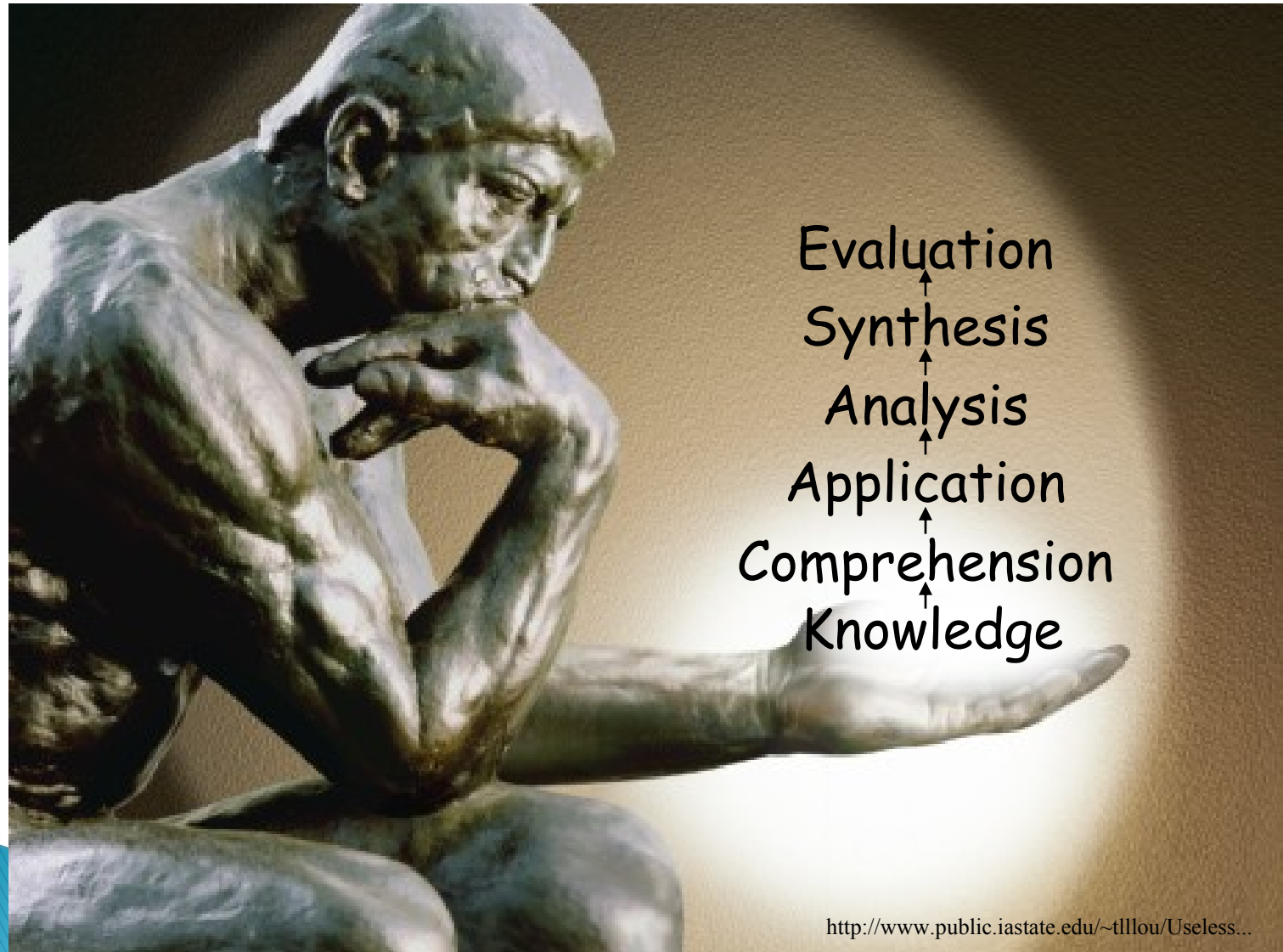
- hlavní úroveň: FG (fyz.geo.) jsou bližší přírodní vědy a HG (hum.geo.) společenské
- Chybí téma FG celků, dominují FG složky
- Zaměňování sociální a humánní geografie
- Komunikace FG a HG je problematická i epistemologicky/metodologicky
- RG (reg.geografie) spojuje FG a HG často jen formálně
- Studium krajiny jde rovněž po rozdílných kolejích a často odděleně
- Ani kartografie a GISy nepůsobí jako amalgám

Jednotná:

- Univerzity pracoviště mají zpravidla své účelové verze geografie
- Problémem je vztah fyzické a humánní geografie
- Nelze redukovat na rozdíly, byť samozřejmě jsou (K.SAUER, L.MCDOWELL)
  - Hledání spojujícího, např. environmentální témata, regiony, vzdělávání
    - Anderson a Krathwohl (kognitivní taxonomie)
- Krajiny a regiony – otázka konceptuální mřížky

Learning Taxonomy

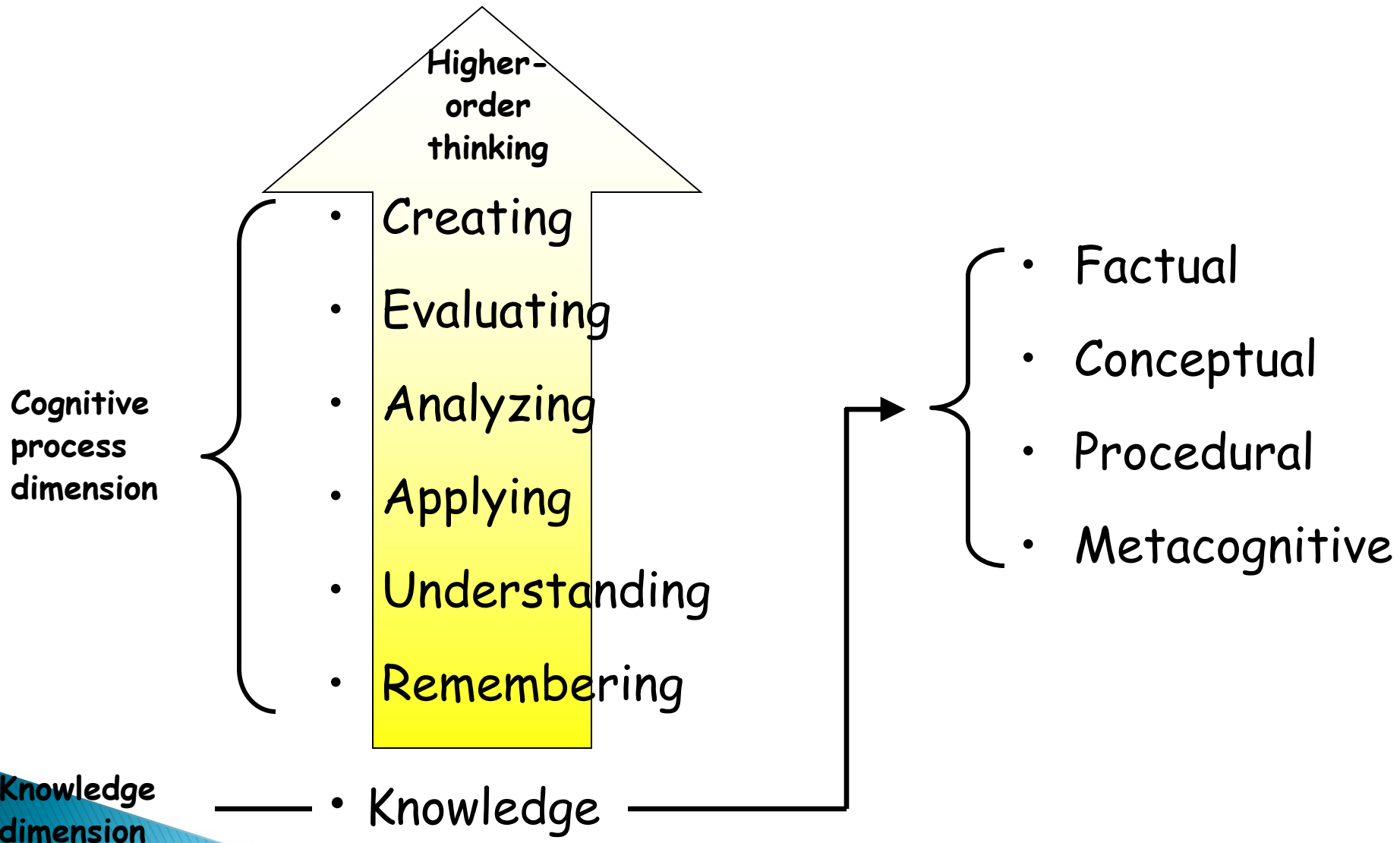

Knowledge Dimension

(Anderson & Krathwohl eds., 2001)

Množná/pluralitní:

- Jejím hlavním projevem jsou geografické disciplíny pokrývající FG složky a lidské činnosti, symptomem je tematizace geografie
- Debaty většinou začínají a končí paradigmaty, chybí rozlišení mezi explanací a interpretací (rozumění vs. vysvětlení (viz např. v mezinárodních vztazích – P. BARŠA, 2009: Pět dilemat společenské vědy)
- Měla by akceptovat povrchová a hlubinná data (CLOKE, P., COOK, I., CRANG, P., GOODWIN, M., PAINTER, J., PHILO, C. 2004. Practising Human Geography. London: SAGE Publications, 416 s.)

Geografické myšlení, diskurzivita a podmínky/předpoklady této diskurzivity:

- Prostor absolutní, relační a relativní (in D.Harvey: Critical Reader)
- Prostorovost/i jako proces/y (CLOKE, P., CRANG, P., GOODWIN, M. 2005. Introducing Human Geographies. , 2nd ed. London: HodderArnold, 653 s.)
- Význam etnografického studia, participativních metod, semistrukturovaných rozhovorů, terén přírodní a sociální – expedice, geostatistika, GISy, numerické modely, grafika, kódování....
- zkušenosti ze studia Deblínska (A.HYNEK, B.SVOZIL, J.TRÁVNÍČEK, J.TROJAN.....T.VÁGAI – Frýdlantsko)

Sít'ová:

- ▼ Sítě a aktéři, rozumějící interakcionismus a vysvětlující strukturalismus (zmíněný P. BARŠA , 2009), jednání a struktury
- ◆ Dnes v kurzu, ale jsou nejen aktéři, nýbrž i dotčení, rozhodovatelé, podílníci, experti....
- ◆ Hlavně v tématech regionálního rozvoje (úspěch Teorií reg.rozvoje – BLAŽEK, UHLÍŘ, 2002)
- ◆ Nedostatečné sítě v geografickém výzkumu
- ◆ Silnější vazby s negeografy

Moc a odpor, proudy a stroje:

- Moc a vedení, mikropolitika moci, biopolitika, demokracie – M.FOUCAULT,
- Diskurz, archeologie vědění a genealogie (M.FOUCAULT)
- Touha, imanence, subjektivace – G.DELEUZE, F. GUATTARI
- Arborescenty a rhizomy, molární a molekulární, multiplicity/mnohosti a asambláže, deterritorializace a reteritorializace – plošiny
- Geographium (HYNEK A. – Plzeň 2007)

The tree vs. rhizome (textbook 1603)

- ▶ **Tree: “arborescent model of thought”**
  - mirror: reality is translucently reflected in consciousness
  - Tree—knowledge organized in systematic and hierarchical principles.

- ▶ **Rhizome:
rhizomatics**
  - To uproot philosophical trees
  - To deconstruct binary logic
  - “a higher unity” 1(604)
  - Made of lines 1605
  - Made of plateaus

conclusions (1 / 2): terminology

- general idea for today: networks are not just technologies; they can also be used as tool for understanding sociotechnical systems (i.e., as a *semiotics*)
- the semiotic term “actant” can be used to describe humans and non-humans

Paul Willemen, 'The National revisited', in *Theorising National Cinema* (2006)

- ▶ 'there is a diametrical opposition between identity and subjectivity. The former, being what the institutionally orchestrated practices of address seek to impose, constitutes a never-quite-fitting straitjacket; the latter is an ambiguous term designating individuals as the crossroads or condensation points of multiple sets of institutionally organised discursive practices. [...] Subjectivity always exceeds identity, since identity formation consists of trying to pin 'us' to a specific, selected sub-set of the many diverse clusters of discourse we traverse in our lifetimes, and that stick to us to varying degrees. [...] Some aspects of our subjectivity may be occupied or hijacked by the national identity modes of address, but there are always dimensions within our sense of 'subjective individuality' that escape and exceed any such identity straitjacket.'

Knowledge

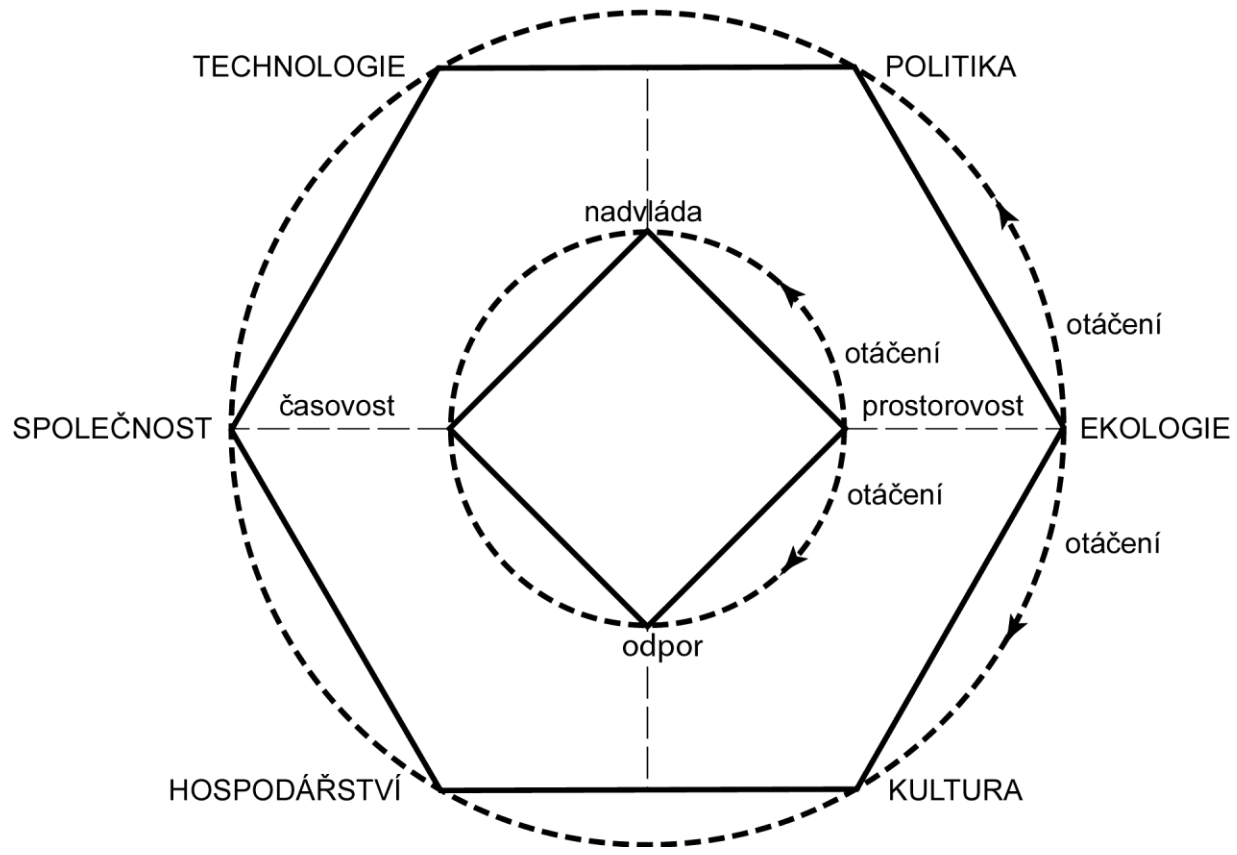
- ▶ Nomad Science: One of becoming
  - Looking for change
  - Traversing and engendering
  - No history, just a geography
- ▶ Royal or Imperial Science: One of stasis
  - Looking for eternal laws
  - Representing

Space

- ▶ Nomad space: Smooth
  - Open ended
  - Space leads to many different directions
  - Always has the tendency to become something other (De Certeau's "space")
- ▶ Imperial Space: Striated
  - Gridded (De Certeau's "place")
  - Space leads to specific ends
  - Driven by an anxiety against change
- ▶ Think of maps and the sea

ESPECT & TODS

**Co? Kde? Kdy?
Jak? Proč?**

**vědně reflexivní
sociálně
konstruktivní**

**prostorovost:
přírodní
socioekonomická
imaginativní
performativní**

**ESPECT
krajiny
regiony**

**smysl
význam
výklad
vysvětlení**

**kultura:
zkušenost
soutěž
utváření**

**teorie
empirie
aplikace**

Pokračování....

- ✿ Prostorovost jako proud (HYNEK A. , VÁVRA J.,2007: (Přinejmenším) čtyři prostorovosti krajiny . In: Fyzickogeografický sborník 5 z 24. výroční konference fyzickogeografické sekce České geografické společnosti 13. a 14.února 2007 v Brně. Fyzická geografie– výzkum, vzdělávání, aplikace , ed. V.HERBER, MU Brno, 2007, s.7–14)
- ✿ Stroje na témata, např. Millennium Ecosystem Assessment, pragmatický instrumentalismus regionálního rozvoje jako tvorba prakticky užitečného poznání (inspirováno M.KOŘAN, 2009)

Tab.1: Prostorovosti krajiny (pokračování konceptu Hynek A., Vávra J., 2007)

Prostorovost krajiny		
první	přírodně konstruktivní/hybridní	antropizované přírodní procesy, technologie, složkové interakce živly, pohromy
druhá	socioekonomická	využívání přírody – zdroje, služby, náklady/užitek, prostorová organizace kulturní krajiny, nodalita, urbanizace, venkov, gradient využití
třetí	percepční, imaginativní	reflexivita, prožitky, odezvy, vzpomínky, představy, topofilie, topofobie (Tuan), symboly, ikony, nálepky, sny, naděje
čtvrtá	performativní	aktéři/aktanti, asambláže, rhizomy, podílníci, dotčení, moc a odpor (Foucault), rozhodovatelé, fyzický kontakt a pohyb materiality

Trialektika prostorovosti (vlevo) a bytí (vpravo) (E.Soja, 1996)

Hledal jsem, ale bez výsledku, různá místa si říkají ústředí, ale ústředí by mělo být jen jedno.... Není? Že by pluralita? Byť je subjekt nepolapitelný (S. Žižek), tak subjektivace je silná. Odpor je nezbytný, protože moc není v tomto případě pozitivní..... jaká je politika geografie?